

Anmeldelser

Arne Nørrevang: Fuglefangsten på Færøerne (275 sider, 62 farve- og 46 sort/hvide fotos samt 32 tegninger) Rhodos, 1977. Pris kr. 278,00.

Allerede for 27 år siden skrev Arne Nørrevang i DOFT om skråpefangst på Færøerne. I bogen »Fuglefangsten på Færøerne« har han samlet et meget stort materiale, der levende fortæller om al fuglefangst på Færøerne fra gammel tid, og han har i elvte time interviewet mange af de gamle fuglefængere.

Bogen indledes med en beskrivelse af Færøernes tilblivelse, færingernes fortid, de færøske bygder og dagliglivet, samt en beskrivelse af de fugle, der fanges. Derefter følger en grundig beskrivelse af fangst og fangstmetoder på udvalgte fugleøer og fuglefjelde. I denne forbindelse får man også meget at vide om rettingerne til benyttelse af fuglefjeldene og delingen af fangsten. Foruden samtaler med fuglefængere bygger disse skildringer på gamle skriftlige kilder, hvor retsprotokollerne har spillet en stor rolle, idet vidneudsagn i forbindelse med de mange dødsulykker i fuglefjeldene.

Mykines, der er den mest berømte fugleø på Færøerne, bliver behandlet særdeles grundigt. Foruden sulefangsten, der er enestående for denne ø, omtales fangstmetoder og redskaber i forbindelse med lundefangst, der går igen i de efterfølgende afsnit i mere eller mindre ændret form. Der gives endvidere en beskrivelse af trafikforbindelsen, øens topografi, bygdens historie, befolkningsudviklingen, ejendomsforhold, fangstrettinger, madlavning og udnyttelse af fjer.

Fra Skúvoy, Færøernes største lomviekoloni, fortælles der især om, hvordan man fanger Lomvier og indsamler lomvieæg. Her gives der også en grundig beskrivelse af, hvordan man færdes i de høje lodrette fuglefjelde.

Fra Norðstreymoy, der blandt turister er kendt for sine huler og fritstående klipper, beskrives hvordan man fra gammel tid har lagt kæder til at støtte sig med på de nærmest utilgængelige steder, og hvordan man helt op i 60'erne har benyttet sig af en speciel fangstmetode, hvor man med både kunne drive hundredevis af Lomvier op på land, hvorefter de kunne fanges med hånden.

På samme måde behandles Fugloy, Kallsøy, Sumba, Lítla Dímun, Stóra Dímun og Dalur. Foruden lomvie- og lundefangst fortælles der om ride-, malleuk-, skråpe- og skarvefangst.

Man kan nemt få indtryk af, at bogen dækker hele Færøerne. En del andre fuglefjelde, hvor man har drevet og stadig driver fangst, burde være nævnt. Man må formode, at forfatteren har interviewet fuglefængere fra disse øer og bygder, men der findes ingen liste over beretterne, hvilket jeg synes var en selvfølge i en bog af denne art, og kun én beretter er nævnt med navn i teksten.

Bogen fortsætter med korte afsnit om overtro, kristen tro, fredlysninger og jagtlove. Der gives en oversigt over, hvordan man færdes i fuglefjeldene samt over fangstredskaber og deres anvendelse. Muligheden for, at man har anvendt den særlige hunderace, der på norsk kaldes for lunnehund, til fuglefangst, diskuteres. Snarefangsten beskrives kort, og der gøres overvejelser over fangstmetoderens udvikling.

Bogen slutter med fuglefangstens biologi og en sammenligning af, hvordan man med videnskabelige eksperimenter er nået frem til, at den bedste måde til udnyttelse af fuglefjeldene er den samme, som er blevet anvendt på Færøerne i flere hundrede år.

Billedmaterialet er meget storslået. Størstedelen er fra Skúvoy. Det kan virke vildledende, at der næsten konsekvent ikke er angivet navne på de billeder, der er lånt til illustration i afsnit om andre øer. Skydning behandles ikke, men der vises et billede af en mand, der står bag i båden og skyder hen over børnene foran. Det normale er og bør være, at skytten står forrest.

Julie Tesch har tegnet de anvendte redskaber og anskueliggjort måden, hvorpå man færdes i fuglefjeldene. Klipperne ser ikke særlig færøske ud, men principperne er tydelige. Flejemanden på side 55 holder flejestangen forkert, fordi man skal holde venstre hånd forrest på stangen, når fuglene kommer ind fra højre.

Nyere litteratur om fuglelivet på Færøerne er ikke taget med i kildematerialet. Her tænker jeg især på Anders Holm Joensens bog »Fuglelivet på Færøerne« fra 1966 og Dyck og Meltoftes artikel i DOFT om lomvieoptællingen på Færøerne 1972.

Jeg kan varmt anbefale bogen til enhver, der har interesse for Færøerne. Foruden fuglefangst giver den et meget godt grundlag til forståelse af den færøske kultur.

Bergur Olsen

Niels Andersen, B. Staugaard Nielsen og Henning Rasmussen (red.): Øerne omkring Fyn. En beskrivelse af 85 fynske småøers naturforhold (126 sider, 30 fotografier, 27 kort, talrige tabeller og tegninger, stort format). Fredningsstyrelsen, 1977.

Man hører ofte den påstand, at vi i Danmark ikke har nogen oprindelig natur tilbage, og at hele det

danske landskab på den ene eller anden måde er et resultat af menneskets århundredlange påvirkning. Det er ikke helt rigtigt. For det første kan man nævne vore farvande, som endnu er nogenlunde uberørte, for det andet har vi mange af vore kyster og småøer, som for manges vedkommende ligger fuldstændigt som de blev dannet efter sidste istid. Tilmed er det danske morænelandskab med de lavvandede farvande, de mange øer, fjorde og krogede kyster ret enestående set i verdensomspændende perspektiv. Et landskab som f.eks. det sydfynske øhav er vor egen helt specielle »skærgård«, som ikke findes magen til andre steder i verden. Der er derfor al mulig grund til, at vi gør os anstrengelser for at bevare disse, endnu uberørte, stykker natur, som har vist sig sårbare over for det moderne menneskes fremfærd.

I de tre ynglesæsoner 1974-76 har 28 fynske feltornithologer gennemført en komplet registrering af samtlige fynske småøers naturforhold og fugleliv, og resultaterne af dette store og fortjenstfulde arbejde fremlægges i denne rapport, som er udgivet af Fredningsstyrelsen.

Af praktiske grunde er øerne inddelt i ni grupper: Lillebælt, Helnæsbugten, Sydfynske Øhav, Lindelse Nor, de to isolerede øer Vresen og Romsø i Storbælt, Lillestrand, Odense Fjord og endelig øerne i Kattegat. I denne rækkefølge gennemgås hver eneste mindre ø, både beboede og ubeboede. Efter en kort omtale af areal og ejerforhold følger en beskrivelse af øen, bemærkninger om forandringer og trusler, et kort resumé over fuglelivet, en kort klassifikation, hvor man har brugt Ferdinands system fra »Større danske Fuglelokaliteter«; til slut en konklusion. Efter ø-beskrivelserne følger forskellige kort, der viser forekomst af rotter, øer med ægindsamling, øer hvor der er konstateret ødelagte knopsvaneæg, og endelig forslag til færdselsregulering.

Derefter kommer et kapitel med tabeller over hver enkelt ø's samlede bestand af ynglepar. Det er imponerende, at det har været muligt at fremstille så detaljerede opgørelser over, hvor mange fugle, der yngler på øerne. I flere tilfælde er der også optællinger fra tidligere år, så man får et indblik i dynamikken i fuglelivet.

Bagest finder man udbredelseskort og totaltal af ynglepar for 12 udvalgte arter, nemlig Knopsvane 414, Grågås 198, Ederfugl 190, Strandskade 723, Stor Præstekrave 101, Svartbag 29, Sølvmåge 7.187, Stormmåge 6.786, Hættemåge 17.094, Splitterne 203, Havterne 1.754 og Dværgeterne 59. Af disse er de tre førstnævnte i fremgang, f.eks. er antallet af Grågæs påfaldende stort. Til gengæld er terneerne på retur de fleste steder. For undertegnede var det lidt af et chok at opdage, at en art som Fjordterne hører til de sjældne fugle i denne undersøgelse; hvem ville have troet, at der er færre Fjordterner end Dværgeterne, men faktisk optales der i 1976 kun 15 par Fjordterner i hele området. Hvis dette billede er generelt for hele landet, så hø-

rer Fjordterne til de arter, vi skal til at passe godt på. Hvad har Ternegruppen at sige til disse oplysninger?

Bogen er et godt eksempel på, hvor fine resultater amatørornithologer kan opnå, når de arbejder sammen om et projekt. Den er samtidig et memonto om, at vore småøer er en naturressource, som er ømfindelig og kræver omtanke af »forbrugerne«, altså os allesammen. Der gives i bogen mange eksempler på, hvordan man *ikke* skal bære sig ad, og hvor katastrofale følger det kan få, når tankeløse mennesker aflægger besøg i fuglenes yngletid. Hele undersøgelsen næsten råber på en gentagelse på landsplan. Lad os få en landsdækkende registrering af samtlige vore småøer, så fredningsmyndighederne har et kontant materiale at gå ud fra. De fynske ornithologer fortjener tak og anerkendelse for det store arbejde, der her præsenteres. Til alle andre lokalafdelinger må man sige: Gak hen og gør ligeså.

BPN

Tommy Dybbro: Fiskehejren (80 sider, talrige illustrationer). Forlaget Skarv's ornitologiske serie, 1977. Pris kr. 44,50 hæftet.

Nærværende bog er den første i en planlagt serie af fuglemonografier under redaktion af Jon Fjeldså og Tommy Dybbro. Der eksisterer en righoldig litteratur om Fiskehejren. En af de kendteste skildringer er Vagn Holsteins fra 1927, netop 50 år forud for denne bog. Tommy Dybbro's nye bog er en fremragende og udtømmende beskrivelse af alle aspekter af Fiskehejrens liv og færden.

Først berettes om artens specielle bygningstræk, om dens udbredelse og bestandsstørrelse; den sidste har været genstand for adskillige hjemlige undersøgelser. Derefter fortæles om fødevalg og fiskemetoder. Bogens største del optages naturligt nok af en skildring af ynglebiologien og følges op af et par kapitler om aldersfordeling og trækforhold. I slutningen af bogen er der givet en kortfattet gennemgang af andre europæiske hejrearter. Illustrationsmaterialet er meget righoldigt og omfatter et stort antal fotografier af høj kvalitet samt en del ypperlige tegninger af Jon Fjeldså.

Forfatteren og forlaget må lykønskes med en virkelig tiltalende bog, der vil finde mange læsere. Kan denne høje standard holdes i kommende bind, vil den nye serie givet få en stor udbredelse og lang levetid.

Leif Lyneborg

Terence Lambert og Alan Mitchell: Fugle i have og skov. På dansk ved Poul Hald-Mortensen (128 sider, 56 farveplancher). G.E.C. Gad, København, 1977. Pris kr. 118,00.

Denne bog er bygget op omkring Terence Lambert's farveillustrationer, og Mitchell's opgave har indskrænket sig til at finde nogle passende ord, der kunne ledsage plancherne. Det skal dog understreges, at den danske bearbejder, Hald-Mortensen, tilsyneladende har haft frie hænder til at skrive en helt ny tekst. I hvert fald kan man ikke mærke, at bogen er en oversættelse, idet teksten hele vejen igennem har relevans til danske forhold. På den begrænsede plads er det faktisk lykkedes at bringe en meget informativ og tillige aktuel tekst. I et indledende kapitel fortælles om de danske skovfugles indvandring til landet efter istiderne, og hvorledes nogle arter senere har fundet vej til haver, parker og andre menneskeskabte biotoper. Der behandles ialt 58 af de mere almindelige fugle fra have og skov. Man kan dog undre sig over, at arter som Tårnfalk og Kirkeugle er med i denne sammenhæng.

Som nævnt bæres bogen først og fremmest af billederne. De er på mange måder smukke og vellydende og udført med stor akkuratess. De angelsaksiske lande har en vis tradition for denne type fuglemalerier, hvor fjerdragten gengives i mindste detalje, så man næsten kan se hver enkelt fjer. Fuglene er som regel anbragt i særdeles dekorative omgivelser, som naturligvis også illustreres minutøst. Det er en smagssag, om man kan lide denne slags fuglebilleder. Undertegnede finder dem en tak for romantiske og glansbilledagtige. En ting der f.eks. virker irriterende er, at kunstneren ikke bekymrer sig om, at en vis del af fuglen nødvendigvis må befinde sig i skygge; alle dele af fuglen fremtræder i de klareste og smukkeste farver. Undertiden har farverne fået en tand for meget, det gælder Blåmejse side 20, Ringduen side 31, Rødstjerten side 71, Spætmejserne side 95, Grønirirken side 105 og Skovskaden side 119. Nok er disse arter smukke, men *så* smukke er de nu heller ikke.

Bogen er et typisk eksempel på en såkaldt »coffee-table book«, som åbenbart er ved at blive lige så populære hos os som i England. Trods de flotte illustrationer vil jeg nævne den danske tekst som det mest positive ved bogen.

BPN

Geraldine Lux Flanagan og Sean Morris: Livet i redekassen. På dansk ved Philippe Grandjean (96 sider, 27 farve- og 129 sort/hvide fotografier). Forlaget Carlsen if, 1977. Pris kr. 49,50.

Forfatterne til denne beretning om et par Blåmejsers familieliv fik den gode idé at anbringe en rede-

kasse direkte på deres stuevindue således, at kassens bagvæg erstattedes af ruden. Resten af vinduet blev blændet med brædder, og inde i stuen rejste de et mørkt telt ud for redekassen, så fuglene ikke blev forstyrret af livet i stuen. Når forff. sad inde i teltet, kunne de uforstyrret iagttage og fotografere Blåmejsernes aktiviteter i redekassen.

I ord og billeder skildres mejseparrets ynglecyklus, lige fra den første kontakt i det allertidligste forår til den sidste unge forlader redekassen i begyndelsen af juni. Forff. må have tilbragt hundredevis af timer bag ruden, og de har fulgt familielivet i mindste detalje. Sproget er flydende og letforståeligt, helt uden brug af svære videnskabelige udtryk, men på den anden side også fri for unødigt romantiseren og føleri og så godt som fri for barnlige popudtryk, som man ellers kunne frygte i en bog med det emne. Mange detaljer fra Blåmejsernes ynglebiologi, som vil være ukendte for de fleste, forklares letfatteligt.

Fotografierne er gennemgående af høj standard, selvom enkelte af farvebillederne er mislykkede i reproduktionen, og et par af de sort-hvide kunne man have undværet. Til gengæld er der nogle enestående optagelser imellem, f.eks. en æglægning illustreret i fire farveoptagelser, og det er sikkert første gang en Blåmejses æglægning er blevet fotograferet.

Bogen kan anbefales som en virkelig god, letlæst og saglig populærvidenskabelig beretning, der kan læses med stort udbytte uden nogen forkundskaber. Den vil, takket være sit fine billedmateriale og sin sobre tekst, appellere til alle aldersklasser.

BPN

J. Felix: Fugle ved sø, å og mose. På dansk ved Carl Weismann (182 sider, 64 farvetavler af K. Hísek). Forlaget Fremad, 1977. Pris kr. 30,50.

Der er ikke grund til at ofre mange ord på denne tjekkiske bog, der af uforklarlige grunde er sendt på det — snart overfyldte — danske marked. De 64 farveillustrationer er såre primitive og af en standard som de gamle Rom's eller Korch's Atlas. Den danske tekst er for så vidt i orden, præmisserne taget i betragtning, men det er næsten unødvendigt at nævne, at den absolut intet nyt bringer. Bogen repræsenterer et stadium i fuglelitteraturen, vi forlod for 30-40 år siden. En helt igennem overflødig bog.

BPN

Stanley Cramp og K. E. L. Simmons (eds.): *Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic*. Vol. 1, *Ostrich to ducks* (724 pp., 56 farvetavler, 350 figurer). Oxford University Press — Oxford, London, New York, 1977. Pris 25.00 eng. pund.

Det må være en krævende opgave at skulle bringe et nyt standardarbejde umiddelbart efter den imponerende udgivelse af den tyske »Handbuch der Vögel Mitteleuropas«. I hvert fald hvis man skulle have ambitioner om at markere sig som den ledende autoritet. Det første bind af *The Birds of the Western Palearctic* var længe undervejs — enkelte tyskere antydede (triumferende), at det nok aldrig ville komme. Men det lykkedes altså, og det blev endog et beundringsværdigt modstykke til det tyske værk. Dog uden at overgå det. »Handbuch« må vel siges at være et fremragende eksempel på den såkaldte tyske grundighed, i hvert fald hvad de seneste bind angår. Men de tørre opremninger af en uendelighed ukommenterede detailoplysninger er unægtelig svær læsning. *The Birds of the Western Palearctic* er et udmærket modstykke, fordi den giver en så meget nemmere tilgængelig fremstilling af stoffet. Den udelader en mængde detaljer, men koncentrerer sig om at få det essentielle frem. En væsentlig forskel mellem de to værker ligger i måden de er udarbejdet på. I »Handbuch« foretrak man selv at uddrage detaljerne fra myriaden af litteraturkilder. Man lagde fakta frem, men undgik enhver fortolkning som kunne farves af personlige meninger. I den engelske bog har man istedet opsøgt eksperterne og ladet dem skrive med eller kommentere teksterne. Man har dermed fået en del upubliceret stof med og opnået en koncentreret, men alligevel rimelig syntese af detailviden.

Værket skal omhandle alle fugle, som er iagttaget i Europa, Nordafrika, Mellemøsten til Persiske Golf og Kaspiske Hav, Rusland til Ural og diverse atlantiske og arktiske øer. Grønland er ikke med.

Bogen er meget smukt produceret, overskuelig og velillustreret. Illustrationerne omfatter for hver art to ret detaljerede kort med verdensudbredelse og forekomst i Europa. Udbredelsen er vist ret detaljeret og med meget tydelig signatur. Der er tuschtegninger af de vigtigste adfærdsformer, lydsspektrogrammer, skema over årscyklus (dragtskifte, yngletid, træktider etc.) samt farvetavler (akvareller) af alle fjerdragter. Kvaliteten af farvetavlerne varierer dog meget. De afgjort mest korrekte og tillige mest livagtige er Peter Scott's gæs. Mest delikate som akvareller betragtet, men knap så detaljerede, er N. W. Cusa's ænder. Derimod forekommer Peter Hayman's hejrer, pelikanfugle, fregatfugle og stormfugle samt C. J. F. Coomb's skarver mig sjuskede og stive, enkelte sågar vanskabte. Paul Barruel følger rent forældede fremstillingsformer. Hans svømmende lappedykkere ser ud som gamle

udstoppede eksemplarer placeret på en livløs glasplade. Man kan nogensinde har set arterne i levende live? Mere beklageligt er det, at kunstnerne ikke altid har haft tilstrækkeligt øje for detaljer. Især hæfter jeg mig ved dunungerne, hvor der tit er fejl i diagnostiske karakterer! Unge af Lille Skallesluger kendes sikrest fra Hvinande-ællinger på hvidt nedre øjenlåg. Dette er mørkt på tavlen. Knarandællingen har i bogen mørk øreplet, ligesom næsten enhver anden svømmeand. Det er netop karakteristisk for denne art, at ørepletten mangler. Nordisk Lappedykker er afbildet med en dununge af Toppet Lappedykker. Flere andre fejl kunne nævnes. Bagest i bogen findes fotos af æg og ændernes rededun. Sidstnævnte burde dog have været fulgt af en diagnosticerende tekst.

Bogens indledningskapitler giver en grundig gennemgang af den benyttede terminologi. Især synes de præcise definitioner af habitattyper nyttige. Ligesom gennemgangen af måder at gengive fuglestemmer på er et godt grundlag for at kunne fortolke lydsspektrogrammerne.

Herefter følger den systematiske artsgennemgang. Bindet går fra Struds til og med andefugle. Hver gruppe får først en generel præsentation med henvisning til de nyeste meningsytringer om slægtskabsforhold og generelt om karakteristika og biologiske tilpasninger. For hver art gives navn på latin, engelsk, hollandsk, fransk, tysk, russisk, spansk og svensk. Derefter kommer feltkendetegn, som i de fleste tilfælde er meget mere træffende end farvetavlerne. Videre beskrives habitatvalg, og udbredelse og bestandsforhold opsummeres meget kortfattet. Det følgende afsnit om træktorhold er også en summarisk oversigt, uden kortoversigter over genfund af ringmærkede fugle e.l. Mængden af information i disse afsnit står langt tilbage for »Handbuch«. Efter fødevalg kommer beskrivelse af socialt mønster og adfærd, samt stemme. For de fleste arters vedkommende er adfærdsafsnittene de mest omfattende dele. Ynglebiologi derimod behandles mere kortfattet. Til sidst kommer dragtbeskrivelser og angivelse af fjerfældning, mål og kommentar over raceforhold.

Der har ialt været en meget omfattende stab af oplysere og konsulenter. Lokale oplysere har især skullet dække udbredelsen. Tilstrækkelig har konsultationen alligevel ikke været. Jeg kan for de allerfleste kort finde nogle mangler eller unøjagtigheder. Navnlig er det galt, hvad angår Sverige. Jeg bemærker f.eks., at den vigtigste svenske forekomst af Gråstrubet Lappedykker (i Tåkern) mangler. For Sydeuropa er imidlertid kortene de bedste hidtil. Kortene viser kun udbredelsen idag. Lokaliteter som var i brug indtil for et tiår siden mangler altså, og den meget kortfattede tekst uddyber kun nutidige ændringer i meget generelle vendinger.

Der er også andre mangler. Især er meget skandinaviske, tysk og østeuropæiske litteratur øjensynligt oversat. Som nævnt undgår bogen i sin form det

tyske grundigheds-ideal og forsøger i stedet at give en rimelig essens af litteraturen. Man skal altså ikke forvente at finde alle mulige litteraturbidrag refereret. Men desværre er det ikke kun uvæsentlige detaljer man savner ved gennemlæsningen. Der mangler tit publicerede oplysninger, som jeg selv i hvert fald vil anse for væsentlige. Man får tit en nedslående fornemmelse af reelle huller i forfatterstabens litteraturkendskab. Alt for tit finder man refereret forhold, som kun var nævnt i det engelske summary i de refererede fremmedsprogede artikler. Det vil sige, at et væld af detaljer, som måtte findes i en artikels hovedtekst, ikke eksisterer for de beklageligt lidt sprogkyndige englændere. Alle artsmonografier fra Neue Brehm-Bücherei refereres i adfærdsafsnittene for vedkommende art. På den anden side får man sjældent indtryk af, at forfatterne af habitat-, udbredelses- og ynglebiologi-afsnit overhovedet kender bogen. Det er sørgeligt at finde en komplet mangel på kendskab til vore danske svaneundersøgelser. Noget er dog allerede publiceret, og danske svaners biologi afviger betydeligt fra de beskrevne engelske forhold. Angående at være ajour kan det nævnes, at der findes nogle få litteraturreferencer frem til 1975, men stort set standser referencerne ved 1972. Alt i alt er jeg altså ikke imponeret over litteraturkendskabet. Værker står i så henseende langt tilbage for »Handbuch«. Dette kan forundre en, idet man skulle mene, at tyskernes behandling af de gældende fuglegrupper skulle have gjort arbejdet så meget nemmere for englænderne. Tyskerne har knapt overset noget, og englænderne kunne nærmest kopiere, føre ajour for de seneste få år og forkorte.

Eet decideret fremskridt er der dog. Simmons har virkelig formået at forny fremstillingen af socialt mønster og adfærd. Stort set er disse afsnit skrevet i nøje samarbejde med eksperter for vedkommende art, eller manus er gået frem og tilbage flere gange mellem 2-3 eksperter. Jeg har selv været involveret med lappedykkerne. På adfærdsfronten er dermed næsten alt af betydning kommet med. Fremstillingen er gennemarbejdet og klar. Medens den tyske fremstilling (»Handbuch«) er et rent »ethogram«, dvs. en opremsning af positurer og ritualer, forsøger Simmons' fremstilling at sætte positurerne i sammenhæng og give en vis helhedsforklaring af pardannelsesforløb og artens sociale relationer. Dette er kun muligt gennem intimt samarbejde med eksperter. Ethologien er også det mest velillustrerede i bogen.

Alt i alt virker bogen meget tiltalende, og den overskuelige og koncise form uden overflødig opremsning af tekniske data gør essensen meget mere tilgængelig end i »Handbuch«. Men desværre. Englænderne kan for lidt fremmede sprog til at magte at overskue mængden af litteratur. Vil man skabe et standardværk for hele det vestlige palæarktiske område, må man også magte at overskue hele dette områdes fuglelitteratur. Og det er ikke tilfældet i første bind. J. Fj.

R. K. Murton and N. J. Westwood: *Avian Breeding Cycles* (594 sider, 23 plancher, talrige diagrammer, kort og tabeller). Clarendon Press, Oxford University Press, 1978. Pris 20.00 eng. pund.

Det var englænderen Lack, der i bogen *Ecological adaptations for breeding in birds* for ca. 10 år siden foretog en gennemgribende analyse af forholdet mellem fuglenes ynglestrategi og deres leveste betingelser og viste, hvordan der findes en lang række sammenhænge. I denne bog tager forfatterne tråden op efter Lack, og de gør det på fortræffelig vis. Bogen rummer langt mere end titlen lader formode. I forordet giver forfatterne udtryk for, at den nødvendige forskning for virkelig at komme til at forstå sammenhængene er en, der kombinerer økologi med fysiologi, og ud fra denne opfattelse er bogen bygget op. Faktisk er der næsten mere fysiologi end økologi i bogen, med kapitler om hypofysen, om kønsorganerne, om den hormonale basis for formeringen, med energetiske betragtninger over æglægning og omsorg for ungerne og om døgn- og årsrytmer og deres afhængighed af belysningsforholdene. Men der er også mere økologisk prægede kapitler, og overalt søges de fysiologiske fakta sat ind i en økologisk sammenhæng med tilhørende evolutionære betragtninger.

Forfatterne er stærkt inspirerede af Lack, og bogen er skrevet i samme klare stil som Lacks bøger. I den gamle strid mellem Lack og Wynne-Edwards tager de klart parti for Lack imod Wynne-Edwards — efter min mening dog ikke helt med rette. Det er en spændende og væsentlig bog, som enhver, der beskæftiger sig seriøst med ynglebiologi, vil have glæde af at studere.

JD

Donald Watson: *The Hen Harrier* (307 sider, 30 tabeller, 15 figurer, 4 farvetavler samt talrige tegninger af forf.). T. & A. D. Poyser Ltd., Berkhamsted, 1977. Pris 6.80 eng. pund.

Engelsk fuglelitteratur har fine traditioner for monografier, og det er derfor med forventning man åbner denne bog om Den blå Kærhøg. Forfatteren har studeret arten i mere end 40 år forskellige steder på De britiske Øer og har derfor gode forudsætninger for at skrive om Den blå Kærhøg.

I et par indledende kapitler fortælles om de øvrige af Verdens 10 kærhøgearter, desuden omtales feltkendetegn og kærhøgenes almindelige karakteristika og tilpasninger. I et meget langt og indgåen-

de kapitel omtales Den blå Kærhøgs historie på De britiske Øer. Den ældre engelske ornithologiske litteratur er meget righoldig, langt mere end vi er vant til hos os, og det første skriftlige vidnesbyrd om Blå Kærhøg kan spores helt tilbage til 1504. I Verdens første trykte fuglebog fra 1544 (*Avium Praecipuarum*) omtales Blå Kærhøg ret indgående, og i de følgende århundreder er der talrige beretninger om arten, som var almindelig overalt i det engelske landskab lige til begyndelsen af 1800-tallet, da forfølgelsen for alvor satte ind. Omkring 1900 var den næsten udryddet, men havde dog stadig tilholdssteder på Orkney-øerne, Hebriderne og visse steder i Irland. Men fra omkring 1940 begynder det atter at gå fremad, og Den blå Kærhøg koloniserer igen det skotske højland og breder sig mod syd. I 60'erne har den bredt sig både i Irland, Wales og Midtengland, men i 70'erne er fremgangen tilsyneladende aftagende. Forf. anslår den samlede bestand på De britiske Øer i dag til at være 700-800 par. Denne positive udvikling for Blå Kærhøg står i stærk kontrast til Rørhøg og Hedehøg, der begge er på randen af udryddelse i England.

Det næste kapitel handler om fødevalg. Forf.'s fortællende stil nærmer sig her det snakkesalige. Han refererer i stor udstrækning til amerikanske undersøgelser over fødevalg hos den nordamerikanske race *hudsonius*, hvilket turde være mindre relevant, da den amerikanske »Marsh Hawk« er den eneste kærhøg i Nordamerika og udfylder en bredere niche. Europæiske fødeundersøgelser viser, at Den blå Kærhøg tager smågnavere, når de er til stede, men i gnaverfattige år skiftes uden vanskelighed over til fugle, og britiske kærhøge tager i yngletiden overvejende fugle, især fugleunger. En tabel over fugle taget af Blå Kærhøg i England indeholder ikke mindre end 52 arter. De to næste kapitler omhandler ynglecycklus, der beskrives indgående. Reden anbringes i England ofte i unge nåletræsplantager, og de mange nyplantninger i dette århundrede har sikkert været medvirkende til bestandsfremgangen.

Anden halvdel af bogen er helliget beskrivelser af 17 års studier over Blå Kærhøg i det sydvestlige Skotland. Her var fugle en helt overvejende del af byttet. Stilen er den samme brede, fortællende, med hyppige og lange digressioner, og forf. gentager ustandselig sig selv, faktisk bliver mange af de ovenfor refererede oplysninger gentaget i denne del af bogen, hvilket gør læsningen noget trættende, men har man tålmodighed, er der meget at hente.

Bogen er gennemillustreret med forf.'s glimrende tegninger. Den afsluttes med 4 appendix, 30 tabeller samt en 8-siders bibliografi. Trods den løse disposition og de alt for mange ord kan bogen anbefales alle rovfugleinteresserede, da den er skrevet af en virkelig kender af Den blå Kærhøg. Selvom den er mindre egnet som referencebog, vil den nok i mange år stå som et væsentligt værk i rovfuglélitteraturen.

BPN

G. Klafs und J. Stübs: Die Vogelwelt Mecklenburgs (358 sider, 41 udbredelseskort, 32 fotos). — VEB Gustav Fischer Verlag, Jena 1977. Pris 32.00 DDR mark.

Bogen er første bind i et planlagt fem-bindsværk om Østtysklands fugle. Den omhandler landets nordlige provinser, og har derfor særlig interesse set fra et dansk synspunkt. I en række indledende kapitler gives en udmærket oversigt over bl.a. den ornitologiske udforskning af området gennem tidene, landskabets udvikling og udnyttelse, fuglebeskyttelse og anden form for naturfredning.

Den største interesse har dog nok selve artsgennemgangen, hvorunder der gives en grundig beskrivelse af bl.a. udbredelse, fænologi, biotopvalg, bestandstæthed, forekomst og trækforhold for samtlige arter, der er iagttaget i området. For en lang række særligt interessante arter er der bragt detaljerede kort over yngleudbredelsen. Til en nærmere bedømmelse af visse østlige arters forekomst i Danmark er disse kort og omtalen af artenes historiske udvikling meget vigtig. Man har således tidligere savnet en samlet status over arter som f.eks. Kar mindompap, Lundsanger, Skægmejse, Pungmejse, Flodsanger m.fl. Nu kan man få et klart overblik over disses udbredelse i det nordlige Østtyskland og deres spredning i løbet af de senere år. Det er ligeledes interessant at studere forekomsten af f.eks. Lille Skrigeørn, der yngler med adskillige par i selv det nordligste Østtyskland (og altså tæt ved Danmark), Trane, Bjergvipstjert, Stor Tornskade o.m.a.

Et omfattende register over anvendt og relevant litteratur gør indtrykket af et meget grundigt værk fuldstændigt. Man kan derfor med stor forventning se frem til de kommende bind i serien.

Tommy Dybbro

Tommy Dybbro: Oversigt over Danmarks fugle 1978. I redaktionen desuden Lasse Braae, Ole Have Jørgensen, Jørgen Rabøl og Uffe Gjøl Sørensen (155 sider, 1 kort). Dansk Ornithologisk Forening, København 1978. Pris kr. 58,50.

I Danmark har vi tradition for lange tidsrum mellem hver gang en fugleliste udgives. Den første blev lavet af Winge i 1906, og der skulle gå 21 år før den næste, Schiølers, kom i 1927. Så gik der 19 år til Løppenthins i 1946, og derefter 17 år til Salomonsens i 1963, og nu er der altså gået 15 år mellem de to seneste. Der er med andre ord fremgang at spore, så der er håb om, at der næste gang ikke kommer til at gå mere end højst 10 år, hvilket også er nødvendigt, da den ornithologiske udvikling i vore dage sker så hurtigt, at den nuværende liste allerede

er mangelfuld på visse punkter, f.eks. mangler den tre nye arter.

Der er sket meget, siden Salomonsens oversigt fra 1963. Den ornithologiske aktivitet har været enorm i forhold til den foregående periode, og især amatørernes indsats har været iøjnefaldende; man behøver blot at minde om f.eks. Atlas-projektet eller sjældenhedsudvalgets årslister.

På mange måder følger den nye liste Salomonsens. Det gælder først og fremmest tekstens tilrettelægning, terminologien og systematikken. Blader man i de to bøger, er ligheden betydeligt større end f.eks. mellem de to foregående. Der er dog også adskillige forskelle, af hvilke først skal nævnes nogle principielle.

Salomonsen brugte næsten halvdelen af pladsen til en gennemgang af arternes verdensudbredelse. Dette er helt udeladt i den nye, og med god grund, da disse oplysninger kan findes talrige andre steder. En anden udeladelse er Salomonsens to appendix, det ene indeholdende faunaforfalskninger og arter der efter al sandsynlighed ikke er kommet til landet ved egen hjælp, det andet over arter, der ikke kan anerkendes. Om sidstnævnte kan man sige, at det er uoverkommeligt og uinteressant at trykke en liste over alle de mere eller mindre mærkelige forekomster af fugle, som fantasifulde jagttagere fra tid til anden forsyner dagspressen med. Men jeg finder det beklageligt, at førstnævnte appendix er udeladt. Begrebet faunaforfalskning er måske nok et besværligt problem, men det er ikke uinteressant og burde ikke ignoreres, som det er sket i bogen. M.h.t. de to arter, der har etableret ynglebestande i landet, nemlig Fasan og Kanadagås, har man simpelthen inkorporeret dem i teksten som »gode« arter, mens alle andre, der stod opført i Salomonsens appendix I, er slettet. For nogle år siden godkendte sjældenhedsudvalget den amerikanske Guldspætte. Leder man efter den i registret, leder man forgæves; ligeledes leder man forgæves i teksten. Arten er simpelthen slettet. Dog, ved nærlæsning af indledningen opdager man, at spættten ikke har fundet nåde hos redaktionen, og det samme gælder en anden godkendt, nordamerikansk art, Sort Trupial. Det kan altid diskuteres, om de er kommet til landet ved egen hjælp, men i Guldspættens tilfælde er der en vis sandsynlighed for det, da arten er trækfugl i sine nordlige yngleområder og er sjælden som burfugl. Jeg vil vove den påstand, at det er mere sandsynligt, at Guldspættten er kommet hertil ved egen hjælp, end det er for Høgeørnens vedkommende, en af Europas mest udprægede standfugle. Begge arter samt Sort Trupial burde sikkert stå i det appendix, som nu er afskaffet, men arterne bør i hvert fald kunne findes i registeret, og det er et tilbageskridt at slette disse arter helt. Når sjældenhedsudvalget godkender en art og anser det for muligt, at den er kommet til landet ved egen hjælp, så bør den også kunne findes et eller andet sted i vor officielle fugleliste.

I den nye liste er nogle få navne ændret. De

danske indskrænker sig til tre, som alle må hilse med tilfredshed, nemlig Sort Rødstjert ændret til Husrødstjert, Bøgesanger, som Salomonsen forsøgte at indføre, slog aldrig an, og det er rimeligt at gå tilbage til det kendte Skovsanger, og endelig et hurra for Fjeldvåge, der erstatter det rædselsfulde Låddenbenet Musvåge. Jeg er enig med Rabøl i, at Schwartz' Løvsanger bør hedde Tyknæbbet Løvsanger. En anden sproglig ændring er at erstatte Salomonsens engelskspirerede »rekord« med det mere mundrette »fund«.

Jeg er mindre begejstret for ændringerne i de latinske navne, hvoraf der er fire. Man bør principielt være konservativ i nomenklatur-spørgsmål, alene af hensyn til stabiliteten. At ændre Lille Lappedykker fra *Podiceps* til *Tachybaptus* er utvivlsomt berettiget, men hvorfor får vi ikke at vide, hvad der ligger til grund for beslutningen? At flytte Stellersand fra ederfuglene tilbage til *Polysticta* er måske også berettiget, men hvilke undersøgelser ligger til grund? Derimod er det ligefrem uforståeligt at flytte Pomeransfuglen fra præstekraverne tilbage til *Eudromias* på trods af, at der foreligger nyere danske undersøgelser, der bekræfter Salomonsens placering af arten i *Charadrius*. Hvem er kommet på den idé? Og hvorfor må Søkongen ikke mere hedde *Plotus*? Er der belæg for en sådan ændring? En ting er, at man laver om, det kan sommetider være berettiget, men det bør være et princip, at man ikke ændrer uden at begrunde hvorfor eller i det mindste henviser til et anerkendt standardværk, hvor begyndelsen er diskuteret. Nu må det forudses, at et par af de her nævnte ændringer skal gøres om i næste fugleliste, og så har man blot opnået at bidrage til ustabiliteten.

Systematikken i bogen følger Salomonsen. Der er dog er par bemærkninger at gøre. Af en eller anden grund har man placeret Kuhls Skråpe *Calonectris diomedea* midt inde i en række *Puffinus*-arter, og Terekkliren bør stå ved siden af sin nærmeste slægtning, som er Mudderkliren (før de »ægte« klierer) og ikke Damkliren. Der er et par parenteser for meget om autornavne, og redaktionen har glemt, at der ifølge de seneste nomenklaturregler ikke længere må bruges accenttegn i de latinske navne.

En virkelig glædelig forbedring er de korte litteraturhenvisninger under adskillige arter. Disse vil blive en stor hjælp for bogens brugere og forhøjer dens værdi betydeligt. De kunne med fordel have været udvidet, f.eks. kunne man under andefuglene have henvist til Holm Joensens disputats. En anden nyhed er de korte beskrivelser af den foretrukne ynglebiotop, også en forbedring. Hos mange arter har det været muligt at sætte tal på forekomsterne, et udtryk for vor stærkt øgede viden, især efter fuglestationernes oprettelse og Atlas-perioden.

Der er i den nye liste gjort meget ud af at erstatte tidligere listers lidt tilfældige brug af hyppighedsbeskrivelser med et fast system, der er gennemført konsekvent. Det er principielt en helt rigtig disposition, men man må råde læseren til at sætte sig godt

ind i terminologien, for der kan nok rejses kritik af de valgte ord, der skal dække de respektive kategorier. Der sondres mellem seks hyppighedskategorier således, at fund (enten ynglepar eller individer for træk- og vintergæster) på 1-10 kaldes »meget sjælden«, 10-100 kaldes »sjælden«, 100-1.000 kaldes »fåtalig«, 1.000-10.000 kaldes »ret almindelig«, 10.000-100.000 kaldes »almindelig« og endelig 100.000 eller derover for »meget almindelig«. Inden vi ser nærmere på den praktiske anvendelse af denne terminologi, skal det lige nævnes, at der for de sjældne arter også opereres med en *regelmæssighedskategori*, der inddeles i tre grader: Regelmæssig, uregelmæssig og sporadisk. Bortset fra at man sikkert kunne nøjes med de to første (hvorfor gøre det mere besværligt end nødvendigt), så er ordet »sporadisk« direkte uheldigt valgt, alene af den grund, at det kan misforstås. Ordet kan godt nok bruges som her i betydningen »meget uregelmæssig«, men det har samtidig betydningen »pletvis« og »spredt«, det giver altså geografiske associationer. Udtrykket »sporadisk« bruges ved mange af de helt sjældne forekomster, lad os tage f.eks. Lille Skråpe: »Meget sjælden, sporadisk gæst«. Det betyder altså ikke, at arten træffes pletvis, men derimod meget uregelmæssigt (i dette tilfælde kun én gang). Her hed det altid hos Salomonsen »tilfældig gæst« (forkortet til tilf. gæst), og det var i hvert fald enklere. Dertil kommer, at udtrykkene »sporadisk« og »uregelmæssig« bruges fuldstændig tilfældigt. Et par eksempler: Om Krognæb læser man: »Meget sjælden, sporadisk gæst« til trods for, at der kan forekomme en hel del under invasioner. Om Pileværpling: »Meget sjælden, uregelmæssig gæst« med kun 2 fund. Om Sort Ibis, der har 12 fund, hedder det »meget sjælden, sporadisk gæst«. Brilleand, der er noteret 2 gange: »Meget sjælden, uregelmæssig gæst« og samme betegnelse har Stellersand med 18 fund, o.s.v., o.s.v. Altså en fuldkommen vilkårlig brug af de to ord, der viser, at vi kunne have undværet »sporadisk«.

Der bruges samme hyppighedsgradinddeling for både regelmæssige og uregelmæssige arter. Derved kommer man ud i det, ganske vist formelt korrekte, men sprogligt set selvmodsigende »meget sjælden, men regelmæssig gæst«, en betegnelse der findes hos mange arter, f.eks. Hvidnæbbet Lom, Nordlig Skråpe, de to stormsvale, Topskarv, Flamingo, Rustand, Snegås, Lille Skrigeørn, Thorshane, Lille Kjøve m.fl. Disse tilfælde vil hos Salomonsen ofte hedde »yderst fåtalig træk-gæst« eller »yderst fåtalig yngletrækfugl«, og det er sprogligt mere rigtigt. I bogen er Sortspætten på Bornholm betegnet som »sjælden«, men med en bestand på 35 ynglepar på øen er betegnelsen »sjælden« er dårligt udtryk. Bedre løsninger burde kunne findes (det er således ejendommeligt, at ordet »talrig« slet ikke forekommer, når man dog bruger det modsvarende »fåtalig«, i stedet har man valgt det mere intetsigende »meget almindelig«).

Disse kritiske bemærkninger går udelukkende på

det rent sproglige, hvor jeg mener, at redaktionen kunne have haft en mere heldig hånd. Det er klart, at det er et fremskridt, at man overhovedet har kunnet indpasse hver art i en fast hyppighedskategori.

Det vil være rimeligt at se på nogle konkrete eksempler fra bogen og undersøge, hvilke ændringer, der er sket siden 1963. Som eksempel på en forbillig behandling af en art under indvandring, kan Karmindompappen fremhæves. Det skal blive spændende at se, hvad den næste fuglelisten om 10 (5?) år har at sige om denne art. Fine eksempler på nye arter, der allerede er godt etableret er f.eks. Sjagger, Korttået Træløber og Lille Gråsirken. Der er også glimrende beskrivelser af arter, der har haft en meget kraftig bestandsudvikling siden 1963, f.eks. Knopsvane, Ederfugl, Skovsneppe og Ravn. Så er der de arter, der har haft en tydelig tilbagegang, f.eks. Hvid Stork, Urfugl og Slørugle (sidstnævnte mindre veldokumenteret). Men også andre arter er bedre beskrevet i den nye oversigt, f.eks. Stor Regnspeve, Tejst, Lundsanger og Skærpiber. Til gengæld findes der også eksempler på arter, hvor Salomonsen gav en mere udførlig beskrivelse, det gælder f.eks. Mellemskarv, Taffelandens og Troldandens indvandring, Blisgås hvor fremgangen op til begyndelsen af 60'erne er bedre beskrevet hos Salomonsen, Blishøne, Splitterne, Tyrkerduens indvandring, Ringduens bestandsøgning, Stor Hornugle, Ellekragens og Hærfuglens tilbagegang i forrige århundrede, Mellemlagspættens forsvinden i dette århundrede, samt Piroelens indvandring.

Det må desværre konstateres, at der forekommer en hel del unøjagtigheder og fejl, som kunne have været undgået ved opslag i de gængse håndbøger. Det gælder først og fremmest de korte bemærkninger, der angiver træk-gæsters vinterkvarter og yngleområde. For en lang række arter, der overvintrer syd for Sahara, står der blot »Afrika«, selvom man med et enkelt ord, nemlig »tropisk«, kunne have fået dette mere korrekt; det drejer sig i hvert fald om følgende: Hedehøg, Sortterne, Natravn, Sivsanger, Sivsanger, Havesanger, Skovsanger og Grå Fluesnapper. Der er også nogle, hvor der skrives »Middelhavsområdet eller Nordafrika«, men hvor der burde stå »tropisk Afrika«, f.eks. Vagtel, Plettet Rørvagtel, Dværgerterne, Græshoppesanger, Markpiber og Skovpiber. Så er der de — alt for mange — eksempler, hvor oprindelsesområdet er forkert: Om Nathejre, Dværghejre og Triel hedder det »gæst fra Mellemeuropa«, men Holland er mere nærliggende (for Dværghejre og Triel tillige Nordtyskland og Polen). Om Lille Skråpe står der »gæst fra de sydlige dele af Atlanterhavet«, hvilket leder tanken hen på Storskråpens ynglepladser på Tristan da Cunha og lign. øgrupper, men netop racen *baroli*, som blev truffet i Danmark, yngler stort set på de samme lokaliteter som Kuhls Skråpe (Kanariske Øer, Salvage Øer m.v.), og den burde derfor have samme tekst som Kuhls Skråpe: »gæst fra den sydlige del af Nordatlanten«. Storskråpe og Sodfar-

vet Skråpe har begge fået samme betegnelse som Sortbrynet Albatros »gæst fra Sydatlanten«, men det nævnes ikke, at de to skråper hvert år i den sydlige vinter (= den nordlige sommer) trækker op i Nordatlanten og ses helt regelmæssigt ved f.eks. De britiske Øer, og derfor har deres forekomst i Danmark en helt anden baggrund end albatrossens. Hvidøjet And: »gæst fra Mellemeuropa« burde rettes til »Østeuropa«. Ørnevågen kommer sandt nok fra »Sydeuropa«, men »Balkan« havde været mere korrekt. Om Kravetrappen står der »gæst fra Afrika«, men racen *macqueenii*, der blev truffet i Danmark, er fra Mellemøsten. Og Stribet Ryle er fra Østsibirien eller Nordamerika«, og ikke kun fra »Nordamerika«. Stor Sorthovedet Måge er ikke fra »Sydøsteuropa«, men derimod fra »Centralasien mod vest til Kaspiske Hav«. Dværghornuglen er ikke gæst fra »Mellemeuropa« men fra »Sydeuropa«. At Bjergirisk er gæst fra »Skandinavien« er måske ikke forkert, men det burde rettes til »Norge«. Det er en forbedring, at de to sneppeklirer nu regnes for to arter, hvoraf kun *scolopaceus* er truffet helt sikkert i Danmark, mens de tre iagttagne sandsynligvis også har været denne art, men *griseus* kan ikke udelukkes, og det er ikke helt rigtigt, når det hedder, at »førstnævnte er gæst fra Østsibirien, sidstnævnte fra Nordamerika«, idet *scolopaceus* også delvist yngler i Nordamerika, og begge arter overvintrer ved kysterne af Centralamerika m.v., så der kan næppe udledes nogen sandsynlighed for forekomst ud fra udbredelsen.

Flele andre udsagn synes at være forkerte eller i det mindste tvivlsomme. Kan det være rigtigt, at Temmincksryle står i samme kategori som Dværgryle, »ret almindelig« (1.000-10.000); den bør sikkert ned i »fåtalig«. Og er Krumnæbbet Ryle virkelig så hyppig om foråret som »sjældnen« (10-100)? Mon ikke det skal være »meget sjældnen« ligesom Kærløber. Gøgen er sat til at være »meget almindelig« (min. 100.000), men så mange Gøge er der vel ikke i Danmark. Under Høgeuglen burde man have nævnt, at de to fund i 1975 skete i forbindelse med en meget stor invasion i Sydsverige, en af de største i dette århundrede. Hos Rødstjerten tales der om en kraftig fremgang siden slutningen af 1800-tallet, men der står ikke noget om de senere års mærkbare nedgang. Sivsanger har fået betegnelsen »almindelig« (10.000-100.000), er der mon så mange Sivsangere i dagens Danmark, og jeg ville have foretrukket betegnelsen »decimeret i 1970'erne« ændret til »voldsomt decimeret«. Lille Gråsisken har også fået betegnelsen »almindelig« (10.000-100.000), og det er vist også for højt. Hvorfor har Karmindepappens trægæster betegnelsen »fåtalig« (100-1.000), når der kun forekommer max. 30-40 årligt på Chri-

stiansø? At Bomlærken er »fåtalig trægæst ... fra Sydsverige« kan ikke være rigtigt, så mange Bomlærker findes slet ikke i Sverige, og de få ynglepar er iøvrigt overvejende standfugle.

Under gennemgangen af litteratur er redaktionen flere gange stødt på meddelelser om sjældne fugle, som ikke har været publiceret i DOF's tidsskrifter og derfor ikke været forelagt sjældenhedsudvalget. Sådanne fund har man fornuftigvis bedt udvalget tage stilling til, og det har godkendt 15 ud af 36 sager. I bogen forekommer der imidlertid nogle fund, som stadigvæk må anses for tvivlsomme; det er følgende: Begge de gamle fund af Gråspætte, som Salomonsen kasserede, er med i bogen, men hvorfor har man ikke bedt SU tage stilling til dem; det havde dog været naturligt. Det samme gælder den gamle meddelelse om Kalanderlærke fra Als; SU havde været det rette forum til bedømmelse af disse gamle sagers holdbarhed. Et fund af Tretået Spætte fra Uggerby Plantage den 4. januar 1941 kendes ikke af SU; hvor har redaktionen det fra? (Salomonsen havde det heller ikke med). Endelig har SU godt nok godkendt Hvidkindet Værling fra Skjern den 30. november — 2. december 1973, men med forbeholdet »burfugl er en rimelig mulighed«; dette forbehold er ikke med i bogen.

Den stærkt øgede feltaktivitet har bl.a. medført, at vi i dag kan udtale os med større sikkerhed om trækfuglenes fænologi, og der er som følge heraf foretaget talrige ændringer i forhold til den forrige oversigt. Undertegnede har ikke forudsætning for at kontrollere alle opgivelser, men et par stykker skulle nok rettes lidt. Om de danske Musvågers afrejse om efteråret står der »pr. sep./nov.«, selvom det af den citerede artikel fremgår, at 82 pct. af bestanden endnu i midten af november ikke er trukket sydpå, så der burde stå »pr. sep./dec.«. Ligeledes læser man om Spurvehøgens afrejse om efteråret »ult. aug./med. okt.« for de danske ynglefugle, mens der om trægæsterne står »med. aug./pr. nov.«, men det er usandsynligt, at de sidste trækfugle ikke skulle være danske.

Til slut skal det nævnes, at bogen er så godt som fri for trykfejl, og at der kun er to fejl i de latinske navne må siges at være fint. Papir, typografi og lay-out er særdeles tiltalende, bedre end i forrige oversigt. Bogen vil være uundværlig for enhver, der interesserer sig seriøst for den danske fuglefauna og skal hermed anbefales på det varmeste. Trods ovennævnte fejl og unøjagtigheder er bogen et stort fremskridt sammenlignet med oversigten fra 1963. Næste gang skulle der helst ikke gå mere end højst 10 år, før vi igen kan sidde med en ny fugleliste i hånden.

BPN